

Inserati se sprejemajo in velja trispodna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne šteč. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

† Mihael Herman.

Deželni odbor štajarski naznanja, da je preteklo soboto, 15. t. m., po daljši bolezni v 62. letu svoje starosti umrl gospod Mihael Herman, c. kr. deželne sodnije svetovalec, državni in deželni poslanec, deželni odbornik štajarski, član stavbenega sveta v Gradci, častni član mnogih občin. Pokopan je bil včeraj popoldne ob 4. uri na pokopališču sv. Petra v Gradci.

Utrnila je zopet zvezda na političnem nebu, kajti mož, katerega sedaj krije hladna zemlja, je bil eden izmed prvih in najbolj odličnih braniteljev in zagovornikov tlačenega slovenskega naroda v deželnem zboru štajarskem in v državnem zboru na Dunaji in dika konservativnih poslancev.

Njegov prvi nastop v štajarskem deželnem zboru v dan 16. marca 1863 je kar naravnost rečeno zgodovinske važnosti pri razvoju slovenstva, to so tudi slutili rodoljubje, zato so njegov govor predstavili na slovenski jezik in po vsi Sloveniji razširili.

Kar pa njegovo plemenito srce najbolj kaže, je to, da je on, dasiravno Nemeč po rodu, ko je prestopil v slovenski tabor, delal s svetlim umom in odlično vednostjo v prid slovenskemu narodu.

Ko so bil l. 1861 volitve v štajarski deželni zbor, je kandidoval pokojni Herman v Ptui, kjer je bil tačas c. kr. sodnijski pristav.

Bil je izvoljen takrat s 96 proti 22 glasom. Narodnjaki bi bili tačas raje videli, da bi bil voljen kak domačin, ker inostrancu niso toliko zaupali. Ali kako sijajno je opravičil zaupanje svojih volilcev! Drugi si slave in časti

iščejo s tem, da zatajé svoj rod, ali on je iskal slave, ako smemo tako reči, v tem, da je svojo javno zastavljeno besedo, biti zastopnik slovenskega naroda, tako sijajno izvršil. V tem se najlepše pokaže njegovo plemenito srce in vzorno obnašanje na javnem polji. Štajarci so se kmalo prepričali, da bi boljšega zastopnika ne bili mogli izvoliti; po onem slavnem govoru je postalo njegovo ime tako priljubljeno, da je bilo znano v zadnji koči in si je skoraj vsak rodoljub na Štajarskem omislil njegovo sliko.

Slavna doba javnega delovanja se je začela l. 1861, a l. 1867 v dan 21. januarja je bil v drugič, l. 1871 v tretjič, l. 1878 v četrtič voljen v deželni zbor; v državni zbor pa leta 1873 in 1879. Bil je namreč priljubljen klubu vsemu pritiskanju in obrekovanju nasprotnikov zaradi odločnega postopanja v narodnih zadevah, čislali so pa tudi pravičnega sodnika.

Lep dar Božji je bister um, čisla se pri človeku učenost, prebrisanost in spodobnost za njega posel. Popolnoma človek je pa še le tisti, ki ima pri teh darovih uma še plemenito srce. Vse to pa najdemo pri ranjkem Hermanu združeno, zato pa res ne vemo, ali bi bolj občudovali dar uma in učenosti ali bolj hvalili njegovo plemenito srce, ki ga je nagibalo, da se je s svojim svetlim umom in zgovorno besedo potegnil za stiskani slovenski rod.

O njem se lahko reče: „victrix causa diis placuit, sed victa Catoni.“ Lahko bi bil pri Nemeih, svojih rojakih, vžival časti, slave in gmotnih koristi, a raje je delal pri zaničevanih in zatiranih Slovencih, a ravno zaradi tega je nam Slovencem toliko ljub in drag; njegovo ime bode ostalo v slavnem spominu ne le pri

njegovih vrstnikih, tudi zgodovina bode vedela povedati, da je bil tista leta, ko je mnogo sinov zapuščalo mater Slovenijo, nemški uradnik izmed najbolj pogumnih boriteljev za pravice slovenskega jezika in za ravnopravnost narodov v Avstriji.

Vsakemu pa, ki se peča z novinarstvom, je slavno ime „Herman“ znano ne le po njega požrtvovalnem delovanju za enakopravnost, marveč tudi po njega modrih nasvetih za samoupravo dežel, za olajšanje javnih bremen, za obveljavo konservativnih načel pri državni upravi in v socialnem življenju. Lahko se o njem reče, po njegovih delih jih boste poznali. Skoraj nečimurna bi bila želja, da bi kmalo nastopil med Nemei mož, ki bi bil toliko učen in sposoben, pa tudi toliko plemenit, da bi se jednako pokojniku potegoval za Slovence in tudi za konservativna načela, ktera je zastopal blagi ranjki. Naj bi ostalo njegovo ime svitla zvezda, na katero bi se ozirali naši zastopniki v trdem in hudem boji za pravico in resnico!

Loška železnica.

Biser avstrijskega Primorja, staroslovanski Trst ob sinji Adriji, poganja se že dolgo časa z vsemi mogočnimi silami za drugo železnično progo, ki bi, neodvisna od južne, Trst z notranjo Avstrijo vezala. To bi bila progá, ki bi iz Trsta držala naravnost na Rudolfovo železnico, potem bi se pa zopet od nje odstranila, ter se speljala po planinah velikih Turov vezala s solnograško-tirolsko železnico. V naši deželi se je postaja Loka na Rudolfovi železnici določila, da se od nje menda po idriški dolini spelje železnica do Trsta, in se je od

Listek.

Vlada Leopolda I.

(Dalje.)

Med tem se po Varšavi razširi vèst, da hoče cesarjev poročnik Caprara Turke naščuvati proti Poljski. Toda cesarjevemu rezidentu Žierovskemu se posreči, Sobieskemu po avtentičnih poročilih dokazati, da so le Francozi v dogovorih s Tököly-jem in Turki. Na to odgovori kraljev kancelar Žierovskemu: „Kakor je nekaj pred Aleksandrom, tako bode svet obmolnil pred Leopoldom I. in Ivanom III. (Sobieskem).“

To se je godilo v novembru l. 1682.

Osebo je bil toraj Sobieski pripravljen pomagati cesarju, pa bil je navezan na sklepe državnega zbora.

Po poljski ustavi morali so se pred državnim zborom vršiti deželni zbori. Dalje je moralo biti v državnem zboru, kateremu je bilo odločenih le šest tednov, sklepovanje enoglasno.

Sobieski toraj hitro skliče deželne zборе na 17. decembra 1682 in državni zbor na 27. januarja 1683.

Kralj povdarja v svojem nagovoru, da sosedu ni varno mirnemu sedeti ob času požara njegovega sosedu, ter konča rekoč: „Nebo in zemljo kličem na pričo, da je vse, kar sem Vam razložil, odločilno za življenje ali smrt, mir ali vojsko, blagoslov ali prokletstvo. Pojdite toraj in posvetujte se o tem.“

V tem odločilnem času se podá h kralju papežev poslanec Pallavicini, ter mu razodene, da mu papež dovoli desetino duhovskega posestva, kakor tudi precejšnjo svoto denarja, če se združi s cesarjem. Tudi Leopold mu naznani po poslancu Waldsteinu, da se odpové vsem tirjavam od l. 1657 za pomoč proti Švedom, ki so znašale okoli 2 milijona.*) Pogodba se sklène, ter podpiše 31. marca 1683, pa s pristavkom, da kardinala Pio in Barbarini v imenu nemškega cesarja in poljskega kralja prišežeta Inocencu XI.

*) Glej: Zahn — Ferdinand III. in Leopold I.

Toda Ludovik in njegovi pristaši niso držali križem rok. Z obljubami in denarjem so podkupili poslance, da naj se pogodba še enkrat presoja; to pa zato, da bi se obravnava zavlekla. V ta namen je bil, kakor Contarini poroča, marquis Vitry celó svojo srebrno posodo razdal.

3. aprila, po postavi zadnji dan zborovanja, se je že nagibal proti koncu. Kraljica Kazimira, kateri je bilo mnogo ležeče na tem, da se potrdi pogodba, prosi poslanca cesarjevega Waldsteina, da naj posreduje; toda zastoj! Poslanec papežev Pallavicini je ležal v postelji, hripav in bolan od samega truda in pogovarjanja. Kaj tedaj storiti? Le Sobieski sam more še pomagati, če namreč preloži državni zbor, kar je smel storiti. Sobieski se odloči, ter stopi med poslance, le pol ure pred solničnim zahodom. Državni zbor preloži prvič do 6. aprila, drugič do 10. aprila.

Ta pogodba je uničila vse Ludovikove samopridne naklepe, ker njegova moč in slava ste mogli vzrasti le na razvalinah nemškega cesarstva.

strani tržaškega poslanca g. Burgstaller-ja državnemu zboru na 7. t. m. dotična peticija izročila, ki jo je podpisalo pet deželnih odborov in to: tržaški, isterski, kranjski, koroški in solnograški.

Peticija se glasi:

Visoka zbornica poslancev državnega zbora!

Deželni zbor vojvodine solnograške naročil je v 4. seji, 16. dan oktobra 1882, deželnemu odboru, državno vlado naprositi, da predloži prej ko prej načrt zakona za neposredno železnično zvezo tržaškega mesta z Rudolfovo železnico, ki bo v dotiki s solnograško-tirolsko železnico.

V to se je obrnil najudanejši podpisani deželni odbor vojvodine solnograške po vzajemnem dogovoru s zastopniki mestne občine solnograške in ondašnje trgovinske in obrtniške zbornice na deželna zastopništva tistih dežel, ktere osnova in zgradba imenovane železnice živo zanimiva, z vprašanjem, če bi ne bili pri volji v tej zadevi skupno postopati in če bi se jim ne zdelo neprimerno predložiti zaradi tega skupno najponižnišo adresso Njegovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju.

Deželni odbori tržaški, isterski, kranjski in koroški izjavili so se za skupno postopanje, kakor ga je deželni odbor solnograški predlagal; izdelala se je iz tega vzroka skupna peticija v imenu dotičnih deželnih odborov v sledečem sporedu ter predložila vis. c. kr. ministertvu trgovine.

Tudi so se podpisani deželni odbori odločili, da izdelajo najponižnejšo adresso z omenjeno prošnjo, ktero bo posebna deputacija Njegovemu Veličanstvu položila.

Veliko pozornost, ki jo obrača na zgradbo te železnice pet deželá zapadne polovice cesarstva, opravičuje dotične deželne odbore, da so bistveno vsebino adrese vtelesili peticiji, ktero predlagajo obema zbornicama državnega zbora, da boste spoznali vzroke skupnega postopanja.

I.

Začeniši z naštevanjem posebnih interesov, ki jih imajo posamezne dežele pri zgradbi omenjene železnice, sme se na prvem mestu brez prevelikega utemeljevanja povdarjati, da se trgovina v Trstu le po zgradbi imenovane železnice ohraniti in povzdigniti zamore; da se

Med drugim stoji v pogodbi: „Posebna potreba (zveza) obstoji v tem, da očetovska skrb skupnega očeta krščanstva, papeža Inocence XI., že nekaj let ni odjenjala, osrčevati blagodušnega kralja in pobožnih poljskih stanov k ti sveti vojski z gorkimi, vnetimi in mnogimi opomini, ter obljubovati za to potrebne denarne pomoči.“

Cesar je obljubil postaviti na noge 60.000, Sobieski 40.000 mož na stroške cesarjeve. Inocence pošlje na to cesarju 100.000 kron, Sobieskemu odloči razun obilne svote v gotovini tudi desetino mnogih italijanskih cerkev, ki je znašala do 300.000 tolarjev. Tu moramo opomniti, da je bil Inocence XI. že prej enkrat poslal cesarju 200.000 kron, ter mu tudi odločil letno plačo v znesku 12.000 rimskih tolarjev, ki jo je do sedaj prejemale švedska kraljica Kristina. 16. avgusta sta v Rimu prisegla kardinala Pio in Barbarini v imenu Leopoldovem in Sobieskijevem. Inocence pri ti priliki odveselja objame kardinala.

(Dalje prih.)

pa po daljšem odlašnji ne samo pomen tržaške trgovine na korist Benedek in Genove dan na dan zmanjšuje, temveč se po tem odlašnji primorski posestrimi Reki priložnost ponuja, da ona tržaško trgovino na-se potegne.

Mnogokrat se je že goverilo, koliko britkosti provzročil je v Trstu od dne do dne rastoči razpad pomorske trgovine po jadranskem in srednjem morji, in to tim več, ker najbolj proti severu segajoči izliv srednjega morja — adrijsko morje tržaško mesto zaliva in je toraj Trst pred vsemi mesti, ki leže ob srednjem morji, na dobičku, da ima za saboj bogate dežele in vse srednje-evropske trgovinske in obrtniške kraje v najskrajni bližini. Dalje se je že tolikrat povdarjala neogibna potreba, da se država sama za povzdigo tržaške trgovine pobrine, toraj se peticija po vsi pravici sedaj že na znane zgodbe opreti sme in le še posebno omeni, da sta se mesto in okolica tržaška odpovedala privilegiju proste luke le proti temu, da se jima gradi železnica iz tržaške luke in preko Loke do Rudolfove železnice, ktera naj se potem na Koroško podaljša in se solnograško-tirolsko železnico zveže, za odškodnino.

Kakor Trst, izrazil je tudi isterski deželni zbor večkrat svoje prepričanje, da je za Istro zgradba železnice iz Trsta preko Istre na Rudolfovo železnico prevelike važnosti, od ktere zavisi bodoči razvoj v gospodarskem in pomorskem oziru.

Sosednja dežela tržaška in isterska mejnica, po kateri železnica popelje proti severu in severozahodu, je Kranjska. Tukaj bodi posebno povdarjeno, da je trgovinsko ministertvo že leta 1871 spoznalo živo potrebo zgradbe železnice iz Loke v Trst, ter jo po organih državnega opravištva temeljito preiskati dalo; da je kranjska trgovinska in obrtniška zbornica že leta 1872 in pozneje večkrat povdarjala korist, priročnost in živo potrebo nove, Kranjsko od severa proti jugu deleče, naravnost v Trst segajoče železnice, ktera naj bi se z Rudolfovo zvezala; da se je v tem smislu tudi kranjski deželni zbor šestokrat oglasil ter soglasni dotični sklep vselej obema zbornicama državnega zbora naznanil.

17. oktobra 1881 sklenil je kranjski deželni zbor zopet jednoglasno, da prosi za zgradbo železnice z navadnim tirom iz Loke v Trst in da je v tem smislu poročal na više mesto kranjski deželni odbor 1. februvarja 1882 temeljito, ter tudi prednosti navedel, ktere ima loška memo predilske proge.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. decembra.

Avstrijske dežele.

Mandat so odložili gg. Jurij knez Lobkovic, Ferdinand knez Lobkovic in Alfred pl. Pfeill-Scharfstein; bodo tedaj nove volitve v volitvenem oddelku velikega posestva na **Českem**, razpisane so na 14. januarja l. 1884.

Komisija o fidei-komisu pri **gosposki zbornici** je imela včeraj sejo, pri kateri je bilo posvetovanje o fideikomisu, kar se tiče knezov Lobkovic. — Pravna komisija gosposke zbornice je končala posvetovanje o vladnem predlogu, kar se tiče izjemnih sodeb v Dalmaciji in je predlogo sprejela nespremenjeno.

V Jedlersdorfu blizu Dunaja zborovali so v soboto zvečer **socijalisti**. Vlado je zastopal policijski koncipist Franc Hlubek. Zborovanje je bilo ob 9. uri že končano in so se deležniki razšli na vse strani. Tudi Hlubek gre domu. Na poti ga je nekdo od zadej vstre-

lil in to takoj po deveti uri. Dva moža sta slišala strel in odmah na mesto hitela. Oni sta našla Hlubeka že mrtvega na obrazu ležečega. Zdravniki so se izjavili, da se je zločinec komaj pet korakov od svoje žrtve nastavit moral, ko je ná-nj streljal in da je Hlubek že pri drugem ali tretjem koraku pastil moral in je takoj mrtev ostal. Sedem oseb je policija zaradi suma umora že prišla in med temi tudi socialističnega govornika od tistega večera, nekoga Schaffhauserja, ki kruh raznaša. On je bil poslednji, ki je Hlubeka iz gostilne spremlil. In tudi njegovi škornji se popolnoma vjemajo v stopinje, ki jih je zločinec v blato vtisnil, kjer je hudodelstvo izvršil. Policija je preiskala tudi njegovo stanovanje, kjer je zaslegla mnogo socialističnega gradiva veleizdajske vsebine. Revolverja ni bilo nikjer dobiti. Na Dunaji so obče tega mnenja, da je to političen umor in je policija tudi 1000 gld. darila razpisala tistemu, kdor bi ji sled pokazal, po katerem bi se hudodelcu do živega prišlo.

Vsi slučaji vjemajo se, da bi bil Schaffhauser morilec policijskega koncipista Hlubeka. Delalka Marija Schabernak je pred sodnijo izrekla, da je bila takrat na drugi strani ceste, in je slišala strel, ter videla, kako je nek mož stekel in proti krčmi Beranekovi hitel. Tudi ona je šla tja. Ob 11. uri prišli so ondi Schaffhauserja, ki je le jedno minuto pred delalko v gostilno stopil. Schaffhauser odločno taji.

V **Brnu** na Moravskem sta izvoljena pri velikem posestvu v državnem zboru kandidata nemško-liberalne stranke baron Maks Kübek in Aresin-Fatton s 102 in 79 glasovi. Kandidata konservativne stranke baron Babenfeld in grof Lütзов sta dobila 74 oziroma 51 glasov.

O **železničnih ravnateljstvih**, kterih se bodo za sedaj po celem cesarstvu samo štiri nastavila, piše „Lemberger Zeitung“, da bodo neposredno ministertvu podrejena in ne bo nikakega posredovalnega urada med njimi in med ministertvom. V Galiciji prične ravnateljstvo svoje delovanje takrat, ko se otvori prvi odsek poprečne železnice. Pri vsakem ravnateljstvu shajal se bo o gotovih časih železniški svet, ki se bo posvetoval o gospodarstvenih zadevah, kolikor nanje železnica vpliva.

Naša mornarica odpošlje iz Pulja topniško ladijo „Albatros“ v iztočno azijsko vodovje, ki bode križala celih pet mesecev med Bombajem in Cejlonom ter ondi naseljene Avstrijance branila, ako bode potreba. Na ladiji sta dva topa in mašina je močna za 90 konjskih sil.

Včeraj 17. t. m. se je začel **hrvaški deželni zbor**. Ko je bila seja otvorena, povabili so po stari navadi bana, da naj pride v zbor. Bil je prav simpatično sprejet in je v daljšem pogovoru razvijal svoj program. Tudi poslanci bivše vojaške granice, ki so privikrat prišli v zbor, so bili sprejeti prav prijazno.

Ob 4. uri popoldne se je zbralo 30 srbskih poslancev in so sklenili napraviti srbski klub brez posebnega političnega programa, le da se varuje srbsko stališče zaradi šole, cerkve in narodnosti. Pravila imajo izdelati: Subotić, Živković, Djurković, Popović in Djurjović, perovodja ima biti Redaković. — Ob 6. uri so se snidli poslanci bivše granice, Starčevićeva stranka je nasvetovala, naj se sestavi klub graničarjev, ki bi protestiral zoper pogodbo in zoper vse postave, ki so bile potem izdane, kakti neveljavne za granico. Zoper to so govorili: Ivić, Djurković in Živković. Do sklepanja ni prišlo. Ob 5. uri je imela konferenco neodvisna stranka in je proglasila načela razvita v glasilu svoje stranke za svoja. Pravna stranka se hoče pridružiti protestu manjšine poslancev iz vojaške granice. — Kolikor strank, toliko programov!

Hrvaška narodna stranka odločno zahteva, naj se ustava pregleda. Program, ki ga je narodna stranka izdala, obsega sledeče točke: „Skupne zadeve, ki jih ima Hrvaška z Ogersko, so: deželni zbor ob priliki kronanja, ki določi prisego pri kronanji, ktera se pa gledé Hrvaške napiše v hrvaškem originalu, kjer naj stoji tudi posebna točka, v kateri se skupnost in ustava deželi zagotavlja; dalje

spada med skupne zadeve kronanje samo in pa vse med avstro-ogersko državo kot skupne zaznamovane zadeve. Vzememo se tudi določiti, ako je treba kakoga spremena v hrvaškem zastopništvu pri delegacijah. Kar se tiče skupnosti tistih zadev, ki ne pripadajo obema polovicama monarhije, ki se pa po medsebojnem sporazumljenju določujejo, kakor n. pr. deželna bramba, trgovinske in carinske pogodbe, se tudi tukaj skupnost deželá povdarja, ki so pod krono sv. Stefana, nasproti onim, ki so zastopane v državnem zboru na Dunaji. Kar se pa tiče razprave teh naposled omenjenih zadev, naj velja ravno tisti spored, kakor med Avstrijo in Ogersko, da jih namreč najprej jedna postavodajalna zbornica sprejme in jih na ti drugi v sprejem predlaga. Te bi bile skupne zadeve. Vse drugo naj bi pa spadalo naravnost pod hrvaško področje, kajti Hrvaška je državni skupnosti svoje zadeve prostovoljno odstopila in ima za to pravico, da jih zopet lahko nazaj zahteva, kadar bi se ji ne zdelo skupno vladanje več potrebno. Ogerska nima nobene pravice, po kateri bi se v tem oziru Hrvatom protivila. Samo po sebi se razume, da Hrvaška prevzame neko svoto skupnega dolga takoj, ko se ji ustanovi samouprave glede financ, vojske, trgovine in komunikacije. Program konečno zahteva vtelesenje Reke in Dalmacije v Hrvaško. — Tirjajo veliko, koliko bo Hrvatom obveljalo, bo prihodnost učila.

— **V Budapešti** pričele so se zopet obravnave zaradi letos poleti tikoče glasovitega Tisza-Eszlarskega umora krščanske deklice Estre Solomuši. Odvetnik, ki je tožbo zastopal, pritožil se je namreč čez državnega pravdnika, da je on svoje stališče zapustil kot tožnik in jo prestopil na ono zagovornika umora obdolženih židov in je tako naravnost pripomogel, da so bili oproščeni. Obravnave so pred sodnjim dvorom druge inštanice in poslušalci so večinoma stenografi in pa časnikarji.

Vnanje države.

O umorjenem kralju v Hue piše „National“: Temu kralju smo vsilili pogodbo v Hue, on je bil porok v naši roki, a nismo znali dostojno varovati njega in države.

Kar je za Francosko Tonkin, to je Angležem **Egipet** in **Sudan**. Ali so Angleži zamudili pravi čas, postopati zoper Mahdija ali pa stvar tako zavlajo, da bodo poslednjič prošeni in tako prisiljeni posredovati in mir napraviti, je težko uginiti. Musulmanski fanatizem je bil že večkrat kristjanom sila poguben, bati se je tudi zdaj kaj enacega, saj slišimo, da je egiptovska armada, ki se pošlje zoper krivega preroka, vsaka nezanesljiva, zoper svetnika (!) se neče musulman bojevati.

Domače novice.

(**Božični oratorij**), * kteri je bil vlani v deškem zavetišču „Collegium Marianum“ v občo pohvalo večkrat predstavljen, se bode tudi letos v pomnoženi in krasnejši obliki ravno tam (Poljanske ulice št. 36) v korist te dobrodejne naprave priredil. K šestim lanskim podobam (1. hrepenenje po Zveličarju, 2. Ave Marija, 3. oznanjenje pastircem, 4. pri jaslicah, 5. sv. trije kralji in 6. božična radost) pride letos kot predzadnja podoba še sedma, namreč „beg v Egipt“, ki na lepoti drugim ne bo zaostajala. (Tekst k nji je povzet iz dela „die hl. Dreikönige“ ravno tistega komponista H. F. Müller-ja.) — Do 30 pevcev pod vodstvom P. Angelika bode pevsko delo izvrševalo, in predstavljajočih oseb iz najboljših družin

*) „Weihnachts-Oratorium nach Worten der hl. Schrift comp. v. H. F. Müller, Dechant in Cassel“, obstoji iz 6 oddelkov. Vsaki oddelek zopet — posnemaje slavnoznanen Ober-Ammergau-ske duhovne igre — obsega 1) pesem (zbor), ki naznanjuje po večem vsebino njegovo, 2) recitativ (tenor-solo) po besedah sv. pisma; tu se pokaže na dotičnem mestu tudi živa podoba; in 3) konečni kor, kot izraz čutil.

bode tudi enako število. Oprava je par novih prelepih vezanih oblek pridobila, in staro se je po vlani pridobljenih skušnjah v marsikterem obziru popravilo: tako, da se sme zaupljivo reči, da tudi tistemu, ki je že vlani navzoč bil, ne bode žal, ako si za mali denar zopet lepo, srce in čutilo blažujoče božično veselje napravi, pri tem pa še dobro delo stori.

Skladbe same hvaliti ni treba; v več kot 150 mestih Avstrije, Nemčije, Švice in Holandije je že do vlanskega leta bila prirejena in sicer — kakor je razviditi iz več kot 20 nam predležijskih časniških referatov — z največjo pohvalo. Tako n. pr. v Draždanah, kjer je bila navzoča tudi kraljeva rodbina; ravno tako v Monakovem v navzočnosti kraljeve matere in papeževga nuncija. „Alle waren hoch erbaut und tief gerührt“, tako se glasi besedoma kratka pa tehtna kritika iz Monakovega. Prostori so bili večidel premajhni zaradi obilne množice — tudi iz okolice mest — in morala se je predstava po večkrat ponavljati.

Dnevi predstav — ki bodo s slovenskim in nemškim tekstom — se bodo redoma naznalili. Prva, s slovenskim besedilom, bode prihodnjo (4.) adventno nedeljo, in nadaljevalo se bode s predstavami toliko časa, dokler bode obiskovalcev zadostno število. Za to pa, da nikdar ne nastane gnječa, je vodstvo poskrbelo s tem, da se bo za vsako predstavo izdalo natančno določeno število vstopnic. — Videle se bodo žive podobe z vseh krajev dvorane prav dobro: spredaj boljše drobnosti, a zadej v lepši perspektivi.

Ker se bo vsaka predstava točno ob 5. uri zvečer pričela in brez prestajkov v dobrih 5/4 ure izvršila, bo tudi okoličanom ljubljanskim in še celó Gorenjcem s porabo železnice mogoče, si v malo urah in ne preveč pozno v večer oratorij ogledati. — Naj bo pa tukaj tudi opomnjeno, da naj bi vsak, ki hoče popolen vtis imeti, kupil si tudi 6 strani obsegajoči tekstni vezek (berilo) v slovenskem ali nemškem jeziku (ki velja le 5 kr.), da bo vse pete besede razumil; lepe pesmi v njem mu bodo tudi še pozneje prijazen spomin na to, kar je videl in slišal.

(**Razglas mestnega magistrata.**) Someščani! Njega Veličanstva presvetlega cesarja milosti se je zahvaliti, da z novim letom tudi naša mestna občina prevzame mestni užitninski zakup. Mestni odbor si je prizadeval, da mesto samo užitninski zakup dobi v roke, ker je želel, da mesto uživa dobiček tega zakupa. Zatorej se mestni odbor pač sme nadejati, da bode vse ljubljansko stanovništvo patrijotično podpiralo to podjetje in vedno pred očmi imelo korist mesta. Interes mesta v prvi vrsti zahteva, da se pred novim letom užitnini podvržene stvari ne vozijo v mesto obilneje, kakor je neobhodno potrebno. Izpod tarife take stvari uvažati v mesto pa je zdaj ostro prepovedano pod hudo kaznijo.

(**Davica**), tista huda vratna vnetica, za katero je pomrlo lansko leto in prej ne le v Ljubljani, marveč tudi drugje, posebno po okolici, mnogo otrok in tudi odraslih, se je pokazala zopet v Ljubljani; vendar pa ni tako huda kakor prej, bolniki ne mrjo tako pogosto.

(**Vreme**) je tudi danes še vedno sneženo, brozga po mestu velika, za pešce, zlasti za šolske otroke, hoja težavna. Bo treba še nekoliko več mestnih delavcev, kakor jih je že, da bodo brozgo iz ulic spravljali.

(**Zavoljo brizgalnice**), ki je, kakor smo poročali v večerajšnjem listu, gasila led, so se

nekteri uprli in prašali na rotovži, kako more gosp. Doberlet mestno gasilno orodje rabiti za svoje tako čudne namene. Ravno tako je vprašanje, kdo je dovolil, da je na mestne stroške napravljena in vzdrževana draga parna gasilnica smela vodo vleči iz Korsikovih kleti, ker se je še, kakor se nam pripoveduje, ne malo pokvarila. Pojasnilo o tej zadevi bilo bi pač ljubo vsakemu, kdor za mestne potrebe davek plačuje.

Razne reči.

— **Priporočljiv berač.** V neki farovž na Kranjskem pride te dni človek, po rokodelstvu dobro izurjen berač. Mož je imel zeló premikljive noge, kajti mirno stati še en trenutek mogel ni. Da bi se č. g. župnik znebil tako neslanega gosta, ki je bil, enako z drugimi enakega „šnopsarskega regimenta“ prav zbadljiv, podeli mu urno in še dober darek, češ, da bo tiho. In mož v resnici odide zadovoljen; in tako sta bila zadovoljna oba, darovalec in obdarovani. Toda čuj! Komaj ta „električno pregiblivi“ berač dobro vrata za saboj zapre, kar nenadoma nazaj pripiha in zakliče: „Kje je pa kaplan? — Jaz sem se tudi za farje vojskoval!“ — Evo ga! Tu videti prav priporočljivega berača — šnopsarja! Je li pa ta edini? — Prvi? — in morebiti zadnji taki olikanec? O blagor Vam po mestu ljubljanskem! Sicer tudi niste brez takih olikanih pijavk, ali pri nas po deželi smo pač za 99 odstotkov srečnejše obloženi dan za dnevom s takimi in enakimi „armer Reisender“!

— Iz Celja 17. dec. se nam poroča: Pri današnji volitvi III. razreda v celjski okolici, ki je trajala od 9. uri zjutraj do 11 zvečer, so dobili slovenski kandidati 22 glasov manje kakor nemčurški. Volitvena komisija je zavrgla brez števila pooblastil slovenskih, v katerih so ženske preklicale nemčurjem že poprej dana pooblastila. Namestnija v Gradci bo toraj brez dvoma odmerila nemčurjem mnogo manjše število glasov.

Jutro, v torek, voli II. razred. Za ta dan si nemčurji niso upali nasvetovati kandidatov. Zmaga je toraj naša. V sredo voli I. razred; izid je negotov.

— **Skizavica.** Od Velenja se nam 16. dec. piše: Sneg smo dobili 6 cm na visoko. Poti so vsled solnčne toplote in mraza postali zeló polzki in nevarni. Na taki skizavici je padel do 300 gold. vreden konj ter se tako oškodoval, da je živoderu prišel v delo. Tudi poštarjev konj je vsled padca bil prepeljan v isto mesarnico. Sedanje južno vreme snežno odejo naglo odpravlja.

— **Slava je otemnela.** Občina Pirešice je o svojem času nepričakovano zaslovela, ker je njen odbor podpisal prošnjo za — nemške šole. — Od celjske „nahtvahtarice“ do dunajske „N. fr. Pr.“ se je razlegalo veselo poročilo, da je „popoluoma slovenska občina“ spoznala vrednost židovsko-nemške kulture. Toda pri volitvi novega župana, ki se je te dni vršila, prijatelji celjskih nemčurjev, kakor se nam piše, niso vjeli niti enega glasa. Slava je toraj do cela otemnela.

— **Strossmayerjevo pismo do kanonika dr. Račkega.** Zagrebški „Katoliški list“ prinesel je že pred nekoliko dnevi pismo, ki ga je poslal prevz. g. škof J. J. Strossmayer kanoniku Račkemu, predsedniku odboru za popraviljanje prvostolne cerkve v Zagrebu. Ker je slavni Mecena po vsem olikanem svetu znan kot večš poznavalec umetnin in tudi v tem pismu govori o popraviljanji cerkve z umetniškega stališča, priobčimo to pismo. Glasi se:

„Velecenjeni prijatelj! Tu Vam pošljem dvesto gold. za popravke stolne cerkve v Zagrebu. Zavežem se, da hočem dati vsako leto dokler živim, isto svoto za isti namen, ali samo pod tem pogojem, da se cerkev znotraj in zunaj tako popravi, kakoršna je bila pred potresom. To zahteva slava božja in čast našega naroda. Ker smo ljudje, deluje na nas razun notranjosti tudi zunanost. Predobro

vém, kako deluje lepa cerkev tudi s svojo zunajnostjo na blaženje duše in sreča. Ne dvomim, da je tega mnenja tudi kardinal in ves slavni kapitel stolne cerkve; in to hoče reči, da se ni treba bati, da bi se stolna cerkev v Zagrebu drugače popravila, kakoršna je bila prej.

Še nekaj drugega mi posebno na srečo leži. Govorili so in, če se ne motim, bilo je tudi v časnikih, da ne bodo glavnega altarja v isti stolni cerkvi postavili na prejšnje mesto. To bi bila velika napaka, ki se ne dá nikakor opravičiti. Vsaka stara cerkev je „geometričen problem“, katerega je učeni in skušen umetnik tako pri zidanju rešil, da pride vsaka najmanjša reč na svoje pravo mesto. Stare cerkve so v prav s tem pokvarili in skazili, ker so pozneje zdaj to zdaj ono odpravili, postavili ali dodali, ali nova vrata, okno, novo zakristijo ali nove altarje. Cerkev sv. Štefana na Dunaji spada med najlepše gotičke spominke, a zgubila je veliko od svoje lepote zato, ker so pozneje napravili nove altarje ob slopovih (Pfeiler) in ker zakriva veliki, jako nespreten altar vso apsidno in glavno absidalno okno. S tem je odpravljena jednota in soglasje, najpoglavnejša stvar v cerkvi. Ono napako mislijo tudi v naši prvostolni cerkvi ponoviti.

Glavni altar je najvažnejši del v cerkvi. Okoli njega se imajo rediti vsi altariji v lepem soglasju. Odstrani glavni altar s pravega mesta, naenkrat ne bo noben stranski altar na pravem mestu. Razun tega je treba, da je altar v zadostni svetlobi. Ona svetloba, katero je dal prvi umetnik altarju, ne sme se mu vzeti, ker drugače se mu vzame vsa lepota. V pročelju glavne abside ima svoj sedež škof, a na njegovi strani kanoniki. Škof predstavlja v cerkvi Jezusa, in kanoniki njegove aposteljne, veliki altar pa mizo zadnje večerje. Kakor zavzema Jezus pri zadnji večerji srednje mesto, ob njegovi strani pa sede aposteljni, tako mora tudi pri ponavljanju zadnje večerje zavzemati škof srednje mesto, a ne postransko in mora gledati proti ljudstvu. Da je v prvostolni zagrebski cerkvi do sedaj tako bilo, priča nam ta posebnost, da je stari arhitekt prav na sredi abside napravil lep, okusno izdelan škofov sedež, okoli njega pa one za kanonike, kar bi morali vse podreti, če bi po nesreči naslonili glavni altar na apsidno.

Ali veli se: ako bo tako, onda ne bo mogel škof ljudstva, ne ljudstvo škofa videti. Ta ugovor je napačen, ker ne moremo si misliti, da bi oni umetnik, ki je osnoval tako lepo cerkev, tako napako storil. Ker je on odločil mesto na sredi škofu, naredil je veliki altar le tako visok in tako predrt, da je škof ljudstvo in ljudstvo škofa prav lahko videlo.

To vé tudi sedanji arhitekt, pa on bo altar le takrat tako nazaj postavil, kakor je bil prej, če mu ne bodo od nobene strani nasprotovali z neutemeljenimi razlogi.

Razun tega treba je pa to pomisliti, da bo glavni altar, postavljen na staro mesto, bliže kora in orgljam, in da ne bo treba cerkve kvariti s stranskimi kori, ki hvala Bogu! do sedaj še niso kazili stolne cerkve v Zagrebu in tudi še zdaj ne kazé cerkve sv. Štefana na Dunaji.

Čujem, da se tudi ugovarja mojemu mnenju, da, ko bi prišel altar na staro mesto, bi se ne smele izpostaviti sv. skrivnosti. Jaz ne vem, ali ima ta ugovor le količkaj vrednosti, če se pomisli, da tudi na velikem altarju v cerkvi sv. Petra v Rimu, ker stoji pod kuplo, ni shranjeno sveto rešnje Telo, ampak je v stranskem altarju. Kar je v Rimu, zakaj bi ne bilo v Zagrebu? Sicer pa, ako hočejo merodajni zagrebski krogi vendar imeti sv. rešnje Telo na velikem altarju, sem prepričan, da bo dotični arhitekt tudi ti zahtevi drage volje zadovoljil in ne bo treba veliki altar v kot apside pomikovati, kar bi bilo po mojem trdnem prepričanju nenadomestljiva škoda in napaka. Prosim, da se to pismo po časnikih objavi. S poštovanjem Vaš prijatelj Josip Juraj, škof.

— Nova zadruga za podporo potrebnih uradnikov. Konec avgusta ali pa

začetkom septembra prinesli smo po „Tribüne“ posneto vest, da se na Dunaji namerava znamenit del članov od prvega uradniškega društva avstrijsko-ogerske monarhije odtrgati in svoje društvo napraviti. Danes prinaša „Tribüne“ od 14. decembra vest, da se dotično društvo pod imenom „Erster ausschliesslich humanitärer Vorschuss- und Unterstützungsverein behufs Ertheilung von mit höchstens fünf Prozent verzinslichen und theilweise auch gänzlich zinsfreien Darlehen handelsgerichtlich registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, že sestavlja in se bode takoj za vladno dovoljenje prosilo. Naloga društva bo, potrebnim uradnikom pomagati, kar se dosedaj po hranilnih zadrugah vsled neugodnih pravil in previsocih obresti ni zgodilo. Naša misel je ta: ako ima podjetje poštene namene, trden temelj, mu je želeti najboljšega vspeha, kajti naloga je krasna! Ako bi se pa morda le pričelo in vsled primanjkanja kapitala potem le od dne do dne hiralo, bi bilo pa boljše, da ne nastane, ker bi rušilo le edinost v dosedanjem društvu uradnikov.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 17. dec. Presvitli cesar vrnil se je včeraj iz Ogerskega. — Za württenbersko vojvodinjo Marijo je ukazano dvorno žalovanje.

Dunaj, 18. dec. Naznanja se, da sta bila v gosposko zbornico poklicana grof Osvald Thun in knez Jurij Lobkovic. Indemnitetna predloga, postava o naboru vojaških novakov in predlog o izjemnih sodnijah v Dalmaciji — vse to je končno potrjeno bilo v gosposki zbornici. V državno sodnijo voljen je bil Wierzbick. — Minister Taaffe naznani, da je zborovanje odloženo do 22. januarja prihodnjega leta.

Dunaj, 18. dec. „Wiener Zeitung“ poroča, da je knez Jurij Lobkovic imenovan za dedičnega uda gospodske zbornice.

Zagreb, 17. dec. Po spravedljivem govoru bana v deželnem zboru nasvetoval je Vojnović volitev odseka za sostavo predlogov, kako bi se za prihodnost dalo zabraniti ustavljenje ustave.

Zagreb, 18. dec. Po nagovoru dopoldne sprejetih krajinskih poslancev zagotovil je ban, da bo vedno oziral se na zgodovinski razvoj in krajne potrebe Krajine ter obljubil, da bo kmalu obiskal Krajino.

Rim, 17. dec. Nemški cesarjevič dospel je sém opoldne. Pred vlakom njegovim je na vsi progi drdral poseben hlaçon. Kralj in cesarjevič sta se na kolodvoru štirikrat objela. V Kvirinalu (kraljevi palači) sprejela je kraljica cesarjeviča, ki, poljubivši ji roko, ji je poklonil se v imenu vse cesarske rodovine. Na burno ploskanje ljudske množice pokazali so se kraljeva rodovina in cesarjevič na balkonu.

Rim, 18. dec. „Journal de Rome“ poroča, da se nemški cesarjevič od ruskega poslaništva popelje v poslañštem vozu naravnost v Vatikan, potem mu odvrne Jakobini pohod pri ruskem poslañstvu. Kralj in nemški cesarjevič sta zvečer bila pri slavnosti, napravljeni po mestnem starešinstvu na Kapitolu, h kateri je bilo povabljenih čez 1000 oseb, med njimi diplomatična skupina, ministri, senatorji, poslanci; gledala z okna „tabu-

larija“ čarobno razsvitljavo „forum“, ogledala muzej, kjer je četvorica igrala samo nemške skladbe. Cesarjevič izrekel je županu svoje občudovanje in rekel Manciniju, da je naznano ginjen po navdušenem sprejemu. — Slavnosti je množica ljudstva povsod živalno pritrkavala.

Tuji.

16. decembra.

Pri **Maliči**: Henrik Goritsch, tovarnar, z Dunaja. — Weusch, Singer, Löwy, Pressburger, Gutmann, Goldmann in Bettelheim, kupei, z Dunaja.

Pri **Stonu**: Žiga Pollak, kupec, z Dunaja. — J. Rossi, kupec, iz Trsta. — Ernest Kristof, c. k. poročnik, iz Dalmacije. — Edvard Dolenc, zasebnik, iz Oreheka. — Dal Ben, priv. vradnik, iz Rakeka.

Pri **Južnem kolodvoru**: Baron Reyer, minist. rezident, z Dunaja. — B. Spielmann, kupec, z Dunaja. — Josip Gerber, kupec, iz Praga. — Florijan Jumlk, kupec, iz Zagreba. — Adolf Perko, kup. potovalec, iz Celja. — Karl Hiltl, s soprogo, iz Vidma. — Šimen Geč, iz Loke.

Pri **Avstrijskem cesarji**: Florijan Iser, kupec, s soprogo, iz Reischdorf. — M. Burgener, kupec, iz Zagreba. — Alojzij Brugger, kup. potovalec, iz Maribora. — A. Coltelinagio, z Laškega.

Umrli so:

15. Janez Zvolenk, gostačev sin, 11 let, Črna vas št. 15, davica. — Demeter Gyurky, strojnega inženirja sin, 16 dni, Dunajska cesta št. 21, božjasti.

Dunajska borza.

17. decembra.

Papirna renta po 100 gld.	79 gl. 15	kr.
Sreberna „ „ „	79 „ 70	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 60	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 85	„
Ogerska zlata renta 6%	120 „ 45	„
„ „ 4%	87 „ 70	„
„ papirna renta 5%	85 „ 25	„
Kreditne akcije	160 gld. 283	40
Akije anglo-avstr. banke	120 gld. 107	50
„ avstr.-ogerske banke	837	—
„ Länderbanke	106 „ 80	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	619	—
„ državne železnice	312	—
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	219	25
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 122	25
4% „ „ 1860	500 „ 135	—
Državne „ „ iz l. 1864	100 „ 167	20
„ „ 1864	50 „ 166	75
Kreditne srečke	100 „ 173	—
Ljubljanske srečke	20 „ 23	50
Rudolfove srečke	10 „ 19	75
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	—
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103	—
„ „ Ferdinandove sev.	104	50
London	121	05
Srebro	—	—
Ces. cekini	5 „ 73	—
Francoški napoleond.	9 „ 60 ¹ / ₂	—
Nemške marke	59 „ 35	—

Prav lepo in okusno vezane

Missale Romanum,

(oblika mali folio),

izdaja Pustet-a v Reznem (1882),

posebno priporočamo

za sv. maše o bližnjih božičnih praznikih.

Ta knjiga ima prav pripravo obliko, trden papir, ter čist in razločen tisk.

Cena: v rudečem šagrinu vezana z zlato obrezo 25 gold., s pozlačenimi platnicami 30 gold., ravno take s posrebranimi okovi 37 gl. 50 kr., s pozlačenimi okovi 45 gl., posebno okusno v telečjem usnji vezane (temnozeleno barve) z lepo okinčanimi okovi 80 gl. itd. itd. (3)

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.